

§ 848

HAM Helsingin taidemuseosäätiön peruspääoman korottaminen

HEL 2021-012568 T 00 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti myöntää vuoden 2023 talousarvion kohdalta 1 30 01, Kaupunginhallituksen käyttövarat, 2 000 000 euroa HAM Helsingin taidemuseosäätiön peruspääoman korottamista varten. Määräraha kohdennetaan kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston käytettäväksi, joka huolehtii määrärahan maksatuksesta säätiölle (projektinumero 10402010580701).

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Riina Kopola, erityissuunnittelija, puhelin: 310 28256
riina.kopola(a)hel.fi
Atte Malmström, konserniohjauksen päällikkö, puhelin: 310 25472
atte.malmstrom(a)hel.fi
Maria Nyfors, kaupunginsihteerin, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupungin taidemuseo HAM on osa kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kulttuuripalvelukokonaisuutta vuoden 2022 loppuun saakka. Kaupunginvaltuusto päätti 16.11.2022 § 278 HAMin toiminnan ja henkilöstön siirtämisestä säätiöön 1.1.2023 alkaen.

HAM Helsingin taidemuseosäätiön säätiöimistä on valmisteltu syksystä 2018 alkaen. Säätiöiminen on valmisteltu kaksivaiheisesti siten, että ensimmäisessä vaiheessa kaupunginhallitus päätti 13.12.2021 § 942 säätiön perustamisesta pienellä pääomalla ottamatta vielä kantaa HAMin toiminnan, omaisuuden tai henkilöstön siirtoihin. Säätiön puitteissa selvitettiin mm. säätiöimisen vaikutusta arvonnisäveroihin ja valtionosuuksiin sekä mahdollisen osakeyhtiön perustamisesta osalle taidemuseon toimintaa.

Taidemuseon säätiöittäminen toisessa vaiheessa kaupunginvaltuusto päätti 16.11.2022 § 278 HAMin toiminnan ja henkilöstön siirtämisestä säätiöön. Tämä päätöskokonaisuus sisälsi päätökset mm. henkilöstö- ja omaisuussiirroista sekä säätiön talousmallista. Vuodesta 2023 alkaen säätiö saa toimintansa rahoittamiseen määrärahaa kaupungin talousarvion talousarviokohdalta 4 10 02 Kulttuurin laitosavustukset.

Kaupunginvaltuuston 16.11.2022 päätöksen perusteluissa todetaan, että säätiötä tullaan pääomittamaan kahdella miljoonalla eurolla ja pääomitus tehdään kaupunginhallituksen päätöksellä sen jälkeen, kun kaupunginvaltuusto on hyväksynyt säätiöimisen ja vuoden 2023 talousarvion.

Taidemuseon pääomittamisella eli peruspääoman korottamisella on tarkoitus turvata säätiön maksukyky, vakavaraisuus ja luottokelpoisuus. Samalla vahvistetaan säätiön taloudellista itsenäisyyttä ja mahdollistetaan sen kasvustrategian käynnistyminen. Säätiöimisen tavoitteena on myös museon toiminnan vaikuttavuuden kasvattaminen ja kehitysloikka kansainvälisessä toimintaympäristössä. Taidemuseon uuden toiminnan onnistumisen edellytyksenä ovat henkilöstön osaamisen vahvistaminen sekä uusien kumppanuuksien ja liike- toimintamahdollisuuksien kehittäminen, joita tullaan vahvistamaan pääomittamisen turvin.

Helsingin kaupungin vuoden 2023 talousarvion talousarviokohdalle 1 30 01, kaupunginhallituksen käyttövarat, on varattu 2 000 000 euroa Helsingin kaupungin taidemuseosäätiön peruspääoman korottamiseen.

Valtiontukiarviointi

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 (1) artiklan mukaan jäsenvaltion myöntämä tai valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Valtiontukisääntöjä sovelletaan kuitenkin ainoastaan silloin, kun tuensaajana on yritys. Valtiontukiarvioinnissa on näin ollen selvitettävä, onko HAM Helsingin taidemuseosäätiö valtiontukisääntelyn mukainen yritys eli harjoittaako se taloudellista toimintaa.

Yrityksellä tarkoitetaan taloudellista toimintaa harjoittavaa yksikköä riippumatta sen oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta. Taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluita tarjotaan markkinoilla (komission tiedonanto valtiontuen käsitteestä 2016/C 262/01, jäljempänä käsitetiedonanto, kohdat 6–12).

EU:n komissio on todennut, että kulttuurin ja kulttuuriperinnön suojelun ja säilyttämisen alaan kuuluu monenlaista toimintaa, esimerkiksi museoita, arkistoja, kirjastoja, kulttuurikeskuksia, teattereita, historiallisia paikkoja ja rakennuksia sekä käsityöperinnettä. Erityisen luonteensa vuoksi tiettyjen kulttuurin-, kulttuuriperinnön- ja luonnonsuojeluun liittyvien toimien voidaan katsoa olevan ei-taloudellisia. Tällöin näiden toimintojen julkinen rahoittaminen ei myöskään ole valtiontukea (käsitiedonanto, kohdat 33–34).

Komissio katsoo käsitiedonannossaan, että julkiselta rahoittamiselta puuttuu taloudellinen luonne, kun se kohdistuu sellaiseen kulttuuria ja kulttuuriperintöä suojelemaan ja säilyttävään toimintaan, joka on maksutta avoinna suurelle yleisölle. Toiminnan luonnetta ei muuta taloudelliseksi se, jos kävijät joutuvat maksamaan rahallisen korvauksen, joka kattaa vain murto-osan todellisista kustannuksista, sillä maksua ei voida katsoa todelliseksi korvaukseksi tarjotusta palvelusta (käsitiedonanto, kohta 34).

Lisäksi monet kulttuurin ja kulttuuriperinnön suojeluun tähtäävät toimet sulkevat luonteensa vuoksi pois todellisten markkinoiden olemassaolon. Tällaista toimintaa voi olla esimerkiksi sellaisen julkisen arkiston ylläpito, jossa säilytetään asiakirjojen ainoita kappaleita. Komission näkemyksen mukaan myös tällainen toiminta on ei-taloudellista (käsitiedonanto, kohta 36).

Säätiön omistajastrategian mukaan säätiö kuuluu kaupungin muihin kuin markkinaehtoisesti toimiviin tytäryhteisöihin ja sen tehtävänä on nykyaikaisen kansainvälisesti arvostetun taidemuseon ja taidemuseotoiminnan ylläpitäminen ja kehittäminen sekä Helsingin vetovoimaa kansainvälisenä kuvataidekaupunkina vahvistavien kuvataidehankkeiden, kuten Helsinki Biennaalin, toteuttaminen. Säätiön tarkoituksena ei ole tuottaa voittoa ja sen tuloista noin 85 prosenttia on arvioitu koostuvan julkisista tuista. Siten voidaan katsoa, että säätiön pääasiallisessa toiminnassa ei ole kyse taloudellisesta toiminnasta.

Säätiö tulee kuitenkin ylläpitämään myös Tennispalatsissa sijaitsevaa museokauppaa, jonka toimintaa voidaan ainakin lähtökohtaisesti pitää taloudellisena. Valtiontukisääntelyn mukaan pääsääntöisesti, jos tuensaaja harjoittaa sekä taloudellista että muuta kuin taloudellista toimintaa, tuen myöntäjän on varmistettava, että muulle kuin taloudelliselle toiminnalle annettua julkista rahoitusta ei käytetä taloudellisen toiminnan ristiintukemiseen.

Jos kuitenkin kyseessä on infrastruktuurin sekakäyttö siten, että infrastruktuuria tai muuta resurssia käytetään lähes yksinomaan muuhun kuin taloudelliseen toimintaan, komissio on katsonut, että sen rahoitus voi

jäädä kokonaisuudessaan valtioneuvoston päätösten soveltamisalan ulkopuolelle. Tällöin edellytetään, että infrastruktuurin taloudellinen käyttö on pelkästään liitännäistoimintaa eli toimintaa, joka liittyy suoraan infrastruktuurin toimintaan ja on sen kannalta välttämätöntä tai joka liittyy kiinteästi sen pääasialliseen muuhun kuin taloudelliseen käyttöön. Näin pitäisi katsoa olevan silloin, kun tällaiset taloudelliset toiminnot kuluttavat samoja tuotantopanoksia kuin pääasiallinen muu kuin taloudellinen toiminta, toisin sanoen materiaaleja, laitteita, työvoimaa tai kiinteää pääomaa. Taloudellisten liitännäistoimintojen on pysyttävä laajuudessaan suppeina suhteessa infrastruktuurin kapasiteettiin (käsitiedonanto, kohta 207).

Museokauppa liittyy kiinteästi säätiön ei-taloudelliseen museotoimintaan. Museokappaa nähdään tänä päivänä jopa osaksi kulttuurielämystä, koska hyvä museokauppa täydentää museokokemuksen kokonaisvaltaiseksi elämykseksi. Kauppa sijaitsee Tennispalatsissa samoissa tiloissa kuin varsinaiset museotilat ja kaupassa hyödynnetään museon henkilökuntaa. Siten taidemuseosäätiön museokauppa hyödyntää samoja resursseja kuin varsinainen museo, kuitenkin rajoitetusti. Kaupan tulojen arvioidaan olevan vain noin 1,5 prosenttia säätiön kokonaistuloista. Museokaupalla on lisäksi korkeintaan marginaalinen vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Näin ollen HAM Helsingin taidemuseosäätiön pääomittamiseen eli peruspääoman korottamiseen ei katsota sisältyvän SEUT 107 (1) artiklan mukaista kiellettyä valtiontukea.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Riina Kopola, erityissuunnittelija, puhelin: 310 28256
riina.kopola(a)hel.fi
Atte Malmström, konserniohjauksen päällikkö, puhelin: 310 25472
atte.malmstrom(a)hel.fi
Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Kaupunginkanslia
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
HAM Helsingin taidemuseo

Päätöshistoria

Kaupunginvaltuusto 16.11.2022 § 278

HEL 2021-012568 T 00 00 00

Päätös

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupungin taidemuseon toiminnan ja henkilöstön siirtämisen HAM Helsingin taidemuseosäätiöön 1.1.2023 alkaen.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731

maria.nyfors(a)hel.fi

Atte Malmström, konserniohjauksen päällikkö, puhelin: 310 25472

atte.malmstrom(a)hel.fi

Riina Kopola, erityissuunnittelija, puhelin: 310 28256

riina.kopola(a)hel.fi

Kaupunginhallitus 07.11.2022 § 753

HEL 2021-012568 T 00 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto hyväksyy kaupungin taidemuseon toiminnan ja henkilöstön siirtämisen HAM Helsingin taidemuseosäätiöön 1.1.2023 alkaen.

Käsittely

07.11.2022 Ehdotuksen mukaan

Esteelliset: Laura Aalto ja Jenni Rope

Esteellisyyden syy: yhteisöjääviys (hallintolain 28.1 § kohta 5)

31.10.2022 Pöydälle

13.12.2021 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

kansliapäällikkö

Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

05.12.2022

maria.nyfors(a)hel.fi
Atte Malmström, konserniohjauksen päällikkö, puhelin: 310 25472
atte.malmstrom(a)hel.fi
Riina Kopola, erityissuunnittelija, puhelin: 310 28256
riina.kopola(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 21.06.2022 § 114

HEL 2021-012568 T 00 00 00

Esitys

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi

- kaupungin taidemuseon toiminnan ja henkilöstön siirtämisen HAM Helsingin taidemuseosäätiöön 1.1.2023 alkaen
- HAM Helsingin taidemuseosäätiön pääomittamisen kahdella miljoonalla eurolla edellyttäen, että vuoden 2023 talousarviossa myönnetään tarkoitukseen riittävä määräraha
- säätiöimisen edellyttämät muutokset hallintosääntöön 1.1.2023 alkaen.

Lisäksi lautakunta katsoo, että säätiöittäminen on mahdollista vain, jos säätiöittämiseen tarvittava lisärahoitus osoitetaan kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nykyisen talousarvion ulkopuolelta.

Käsittely

21.06.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esteelliset: Laura Aalto

Esteellisyyden syy: yhteisöjääviys (hallintolain 28.1 § kohta 5)

Asian aikana kuultavina olivat taidemuseon johtaja Maija Tanninen-Mattila, kokoelmapäällikkö Elina Leskelä, talous- ja suunnittelupäällikkö Mika Malmberg ja projektipäällikkö/säätiön asiamies Teijamari Jyrkkiö. Asiantuntijat poistuivat kuulemisensa jälkeen kokouksesta.

Vastaehdotus:

Paavo Arhinmäki: Lisätään päätösehdotuksen loppuun:

”Lisäksi lautakunta katsoo, että säätiöittäminen on mahdollista vain, jos säätiöittämiseen tarvittava lisärahoitus osoitetaan kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nykyisen talousarvion ulkopuolelta.”

Kannattaja: Nina Suomalainen

05.12.2022

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi Paavo Arhinmäen vastaehdotuksen yksimielisesti.

30.11.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

16.11.2021 Pöydälle

Esittelijä

vs. kulttuurijohtaja
Reetta Heiskanen

Lisätiedot

Reetta Heiskanen, vs. kulttuurijohtaja, puhelin: 310 32216
reetta.heiskanen(a)hel.fi

Maija Tanninen-Mattila, taidemuseon johtaja, puhelin: 310 87008
maija.tanninen(a)hel.fi

Elina Leskelä, kokoelmapäällikkö, puhelin: 310 87043
elina.leskela(a)hel.fi

Kaupunginhallituksen konsernijaosto 21.03.2022 § 33

HEL 2021-012568 T 00 00 00

Päätös

Kaupunginhallituksen konsernijaosto nimesi vs. toimialajohtaja Laura Aallon HAM Helsingin taidemuseosäätiön hallituksen varapuheenjohtajaksi vuoden 2022 lopussa päättyväksi toimikaudeksi.

14.02.2022 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Keskushallinto Kaupunginkanslia Kansliapäällikkö 02.03.2022 § 59

HEL 2021-012568 T 00 00 00

Päätös

Kansliapäällikkö asettaa HAM Helsingin taidemuseon säätiöimisen ohjausryhmän seuraavasti:

Reetta Heiskanen
vs. kulttuurijohtaja, kulttuurin ja vapaa-aajan toimiala

ohjausryhmän puheenjohtaja

Matti Heiskanen
johtava asiantuntija, kaupunginkanslian henkilöstöosasto

Kai Huotari
HAM-säätiön hallituksen puheenjohtaja

Teijamari Jyrkkiö
HAM-säätiön asiamies

Kirsti Laine-Hendolin
hallintojohtaja, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala

Sami Lindström
johtava kaupunginasiainmies, kaupunginkanslian hallinto-osasto

Atte Malmström
konserniohjauksen päällikkö, kaupunginkanslian talous- ja suunnittele-
luosasto

Jani Nevalainen
talousarviopäällikkö, kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto

Maria Nyfors
kaupunginsihteerin, kaupunginkanslian hallinto-osasto

Elina Leskelä
kokoelmapäällikkö, HAM, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
ohjausryhmän sihteeri

Ohjausryhmän tehtävänä on ohjata säätiöimishanketta kaupungin näkökulmasta. Ohjausryhmä seuraa säätiöimisen valmistelua ja varmistaa, että kaikki tarvittavat aineistot valmistellaan tavoiteaikataulussa kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan, kaupunginhallituksen konsernijaoston sekä kaupunginvaltuuston päätöksentekoa varten, jotta taidemuseon toiminta ja henkilöstö vastuine ja velvollisuuksineen voidaan siirtää säätiölle vuoden 2023 alusta.

Ohjausryhmän toimikausi päättyy vuoden 2022 loppuun.

Päätöksen perustelut

HAM Helsingin taidemuseon säätiöimistä on valmisteltu vuodesta 2018 alkaen. Kaupunginhallitus hyväksyi HAM Helsingin taidemuseosäätiön perustamisen 13.12.2021 § 942 ja konsernijaosto nimesi säätiön val-

05.12.2022

misteluvaiheen hallituksen 14.2.2022 § 14. Kaupunginhallituksen päätöksen perusteluissa todetaan, että säätiöimisen valmisteluvaiheelle voidaan asettaa myös ohjausryhmä.

Ohjausryhmä seuraa säätiöimisen valmistelua ja varmistaa sen etene-
misen tavoiteaikataulussa. Vuoden 2022 aikana valmistellaan mm.
kaupungin ja säätiön välinen palvelusopimus, säätiön tarkempi organi-
saatiomalli, henkilöstösiirrot ja tukipalvelujen järjestäminen sekä mah-
dollisen osakeyhtiön perustaminen osalle taidemuseon toimintaa. Sää-
tiölle on valittu asiamies, joka on aloittanut tehtävässään 1.2.2022. Sel-
vitysten tekemisessä on tarkoitus hyödyntää myös ulkopuolisia asian-
tuntijoita ja konsultteja.

Asia etenee kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan henkilöstötoimikuntaan
ja siitä edelleen kulttuuri- ja vapaa-aikalautakuntaan, kaupungin halli-
tukseen ja lopulta kaupunginvaltuuston päätettäväksi. Tavoitteena on,
että valtuusto päättää taidemuseon toiminnan ja henkilöstön siirtämi-
sestä säätiöön keväällä 2022. Tämä sisältää päätökset mm. palveluso-
pimuksesta, henkilöstö- ja omaisuussiirroista ja tukipalveluista sekä
näiden mahdollisista vaikutuksista kulttuurin ja vapaa-ajan toimialaan,
säätiön talousmallista ja kaupungin avustusohjelmasta sekä säätiön ja
mahdollisen osakeyhtiön suhteesta. Taidemuseon on tarkoitus alkaa
toimia säätiömuotoisena vuoden 2023 alusta.

Säätiön toimintaa ohjaavat kaupunkistrategian tavoitteet, konserniohje,
säätiölle myöhemmin hyväksyttävä omistajastrategia, kaupungin hyvä
hallinto- ja johtamistapa sekä säätiön hallituksen jäsenten nimeäminen.
Konsernijaosto nimeää säätiön ensimmäisen varsinaisen toiminta-ajan
hallituksen vuoden 2022 lopussa niin että se aloittaa toimintansa vuo-
den 2023 alusta. Myös ohjausryhmän toimikausi päättyy vuoden 2022
loppuun.

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566